

INESJOURNAL

ULUSLARARASI EĞİTİM BİLİMLERİ DERGİSİ
THE JOURNAL OF INTERNATIONAL EDUCATION SCIENCE

Yıl: 3, Sayı: 6, Mart 2016, s. 206-216

Yasin UZUNTARLA¹, İbrahim FIRAT², Sümeyra CEYHAN³

KOLEKTİVİZM VE BELİRSİZLİKTEN KAÇINMA DAVRANIŞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÖRNEĞİ

Özet

Ülkelerin sağlık sistemleri ve bireylerin sağlık davranışları, içinde yaşanılan toplumun özelliklerine göre değişmektedir. Bu çalışmada toplumlara göre değişen kolektivizm ile belirsizlikten kaçınma davranışı arasındaki ilişkinin ve sosyodemografik özelliklere göre bu değişkenlerin farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma tanımlayıcı niteliktedir. Veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan 223 öğrenciye ulaşılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 22.0 istatistik paket programı kullanılmış ve frekans analizi, Bağımsız T Testi, Kruskal Wallis Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi, Post Hoc Tukey Testi, Pearson Korelasyon Analizi'nden yararlanılmıştır. Katılımcıların belirsizlikten kaçınma ve kolektivizm düzeylerinin ortalamasının üzerinde olduğu bulunmuştur. Sosyodemografik özelliklerden yaşa göre belirsizlikten kaçınma davranışında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Kolektivizm ve belirsizlikten kaçınma arasında ise doğrusal, zayıf ve anlamlı olmayan bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kolektivizm, Belirsizlikten Kaçınma, Sağlık.

A STUDY ON THE RELATIONSHIP BETWEEN COLLECTIVISM AND BEHAVIOUR OF AVOIDING UNCERTAINTY: UNIVERSITY STUDENTS EXAMPLE

Abstract

Healthcare systems of countries and health behaviours of individuals vary according to the characteristics of the society in which the individual lives. In this study, it is aimed to investigate the relationship between collectivism and behaviour of avoiding uncertainty and whether these variables vary according to socio-demographic attributes. It is a descriptive study. Survey method is used to collect data. Within the scope of this study, 223 students studying in Faculty of Economics and Administrative Sciences at Kahramanmaraş Sütçü İmam University were contacted. SPSS 22.0 Software Package was used to analyse the data and frequency analysis, Independent T Test, Kruskal Wallis Test, One-way analysis of variance, Post Hoc Tukey Test and Pearson Correlation Analysis were used. It was found that avoiding uncertainty and collectivism levels of the participants were above average. Among socio-

1 Dr., GATA, Sağlık Hizmetleri Yönetimi BD., yuzuntarla@gata.edu.tr

2 Öğr.Gör., Batman Üniversitesi, Kozluk MYO, Muhasebe ve Vergi Bölümü, ibrahim.firat@batman.edu.tr

3 Öğr.Gör., Bingöl Üniversitesi, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, sceyhan@bingol.edu.tr

demographic attributes, a statistically significant difference was found in behaviour of avoiding uncertainty according to age. It was determined that participants who are over 25 years of age had a lower level of avoiding uncertainty compared to the participants in 20-24 age group. A linear, weak and insignificant relation was found between collectivism and avoiding uncertainty.

Key words: Collectivism, Avoiding Uncertainty, Health.

GİRİŞ

Bireyler; eğitim, inanç, aile yapısı, sosyoekonomik durum gibi birçok faktörün yanı sıra içinde buldukları toplumun özelliklerinden de etkilenmektedirler. Tüm bu ilişkiler sonucunda bireyin olaylara yaklaşımı değişkenlik göstermekte ve bu durum davranışlarına da yansımaktadır. Esasında kültürü tanımlamak için geliştirilmiş olan kolektivizm ve belirsizlikten kaçınma kavramları da, toplumların özellikleri sonucu bireyleri ve bireylerin eğitim, yaşam tarzı, sağlık vb. durumlarındaki tüm tercihlerini ve davranışlarını etkileyen etmenlerdendir.

Kolektivizm kelimesi, Türk Dil Kurumu (2016) tarafından ortaklaşacılık olarak Türkçeye çevrilmiş olup, yaygın kullanımı toplumculuk yada toplulukçuluk şeklindedir (Eser ve Ertugay, 2013; Çarıkcı ve Koyuncu, 2010). Kolektivizmle beraber kullanılan ve zıt anlamını içeren kelime ise bireyciliktir (Kırkbeşoğlu ve Tüzün, 2009). Bu iki kavram yani kolektivizm ve bireycilik, toplumdaki insanlarda bireysel değerlerin ya da toplumsal değerlerin baskın olma durumunu açıklamakta kullanılmaktadır (Roberts ve Helson, 1997; Seçer ve Çınar, 2011). Kolektivizmin egemen olması durumunda bireyler arasında dayanışma, kenetlenme, bağlılık duyguları hakimdir. Başkalarına odaklanılır ve toplumun menfaatleri ön plandadır (Triandis, 1995). Kolektivizm ağırlıklı toplumlarda üzerinde uzlaşmaya varılmaya çalışılan konu bireyler arası iletişimin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi üzerine iken, bireycilik ağırlıklı toplumlarda ise adaletin tesis edilmesi üzerinedir (Triandis ve Suh, 2002). Yapılan çalışmalarda batı ülkelerinde bireycilik, doğu ülkelerinde ise kolektivizmin egemen olduğu görülmektedir (Öğüt ve Kocabacak, 2008). Bazı toplumları çok net bir şekilde bu ayrıma tutmak imkansız olup, karma özellikler gösterebilmesi mümkündür (Sönmez ve Adiller, 2015). Örneğin Türkiye’de bireyler hem bireyselliğe hem de aile ilişkilerine önem vermektedirler (Kağıtçıbaşı, 2005). Aslında sosyolojik ağırlıklı olan bu kavramların, ülkelerin sağlık sistemlerini de etkilediği düşünülmektedir. Sağlık sistemleri bireyselliğin egemen olduğu batılı ülkelerde özel sağlık sigortaları ve cepten ödemeler ağırlıklı iken, kolektivizmin egemen olduğu doğulu ülkelerde ise herkesin katkı sağladığı genel sağlık sigortası ağırlıklıdır.

Toplumun ilerlemesi için kişinin kendi başına var olabilmesi ve bağımsız davranabilmesi yani bireyselleşmesi gerekmektedir (Seidler, 1986). Fakat bu bireyselliğin tek başına yeterli olmayacağı, bir noktadan sonra toplumun fertleriyle sinerji oluşturması durumunda etkili olacağı şüphesizdir (Hobbes, 2012). Dolayısıyla bireycilik ve kolektivizm arasındaki bu dengenin, bireylerin kaliteli ve sağlıklı bir yaşam sürmesinde etkili olduğu görülmektedir (Okтуğ ve Özden, 2013).

Belirsizlikten kaçınma, toplumun belirsizlik ve karışıklık içeren olaylara karşı hoşgörü derecesi olarak ifade edilmektedir (Azizoğlu, 2011). Belirsiz durum, yeterli bilgi olmaması sebebiyle bireylerce tam olarak tanımlanamayan ve anlamlandırılmayan bir durumdur (Teoh ve Foo, 1997; Yeloğlu, 2011). Belirsiz durumlarda bireylerin, kendilerini rahat hissetmemeleri ve karşılaştıkları olayı tehdit olarak algılama durumlarını kapsamaktadır (Husted, 1999; Altay,

2004). Bireyler belirsizlikten, derecesi farklı olsa da genelde kaçınma davranışı sergilemektedirler (Hofstede, 1991; Tosunoğlu ve Yeşilçelebi, 2016). Bu farklılık toplumların kültür farklılığından kaynaklanmaktadır (Çaloğlu, 2014).

Belirsizlikten kaçınmanın yüksek olduğu toplumlarda, kesin doğrular ve katı kurallar vardır. Talimatlar açık, anlaşılabilir. Belirsizlikten kaçınma davranışı düşük olan toplumlarda ise esnek kurallar ve kısmi doğrular söz konusudur (Yeşil, 2012). İnovasyona, farklılıklara şüphe ile yaklaşılmamaktadır (Dursun, 2013). Yapılan çalışmalarda Japonya, Yunanistan, İspanya gibi Türk toplumunun da belirsizliğe karşı toleransının düşük olduğunu yani belirsizlikten kaçındıkları görülmüştür (Sığırı ve Tıgılı, 2006; Şekerli ve Gerede, 2011). Belirsizlik yaşayan bireyler kendini tehdit altında hissetmekte, huzursuzluk yaşamakta ve endişe, kaygı duymaktadırlar (Erkenekli, 2013; Doğan, 2007). Endişe ve kaygının da bireylerin sağlık durumlarını etkilediğini ve birçok hastalıkla ilişkisi olduğu bilinmektedir.

Bu çalışmada sağlık sistemlerini ve sağlık davranışlarını etkilediği düşünülen ve yukarıda açıklanan kolektivism ile belirsizlikten kaçınma davranışı, üniversite öğrencileri örneğiyle ele alınarak açıklanmaya çalışılacaktır.

YÖNTEM

Tanımlayıcı nitelikteki bu çalışma ile Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan öğrencilerde kolektivism ile belirsizlikten kaçınma davranışı arasındaki ilişkinin ve sosyodemografik özelliklere göre bu değişkenlerin farklılık göstermediğinin incelenmesi amaçlanmıştır

Veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Anket formunun ilk bölümünde araştırmacılar tarafından hazırlanmış ve sosyodemografik özelliklere yönelik 8 soru yer almaktadır. İkinci bölümde ise Hofstede'nin Kültürel Boyutlar Teorisinden (1984) yola çıkılarak Penpece (2006) tarafından geliştirilen 5 sorudan oluşan belirsizlikten kaçınma ve 2 sorudan oluşan kolektivistlik anketi kullanılmıştır. Katılımcılardan sorulara 5'li Likert ölçeğine göre yanıt vermeleri istenmiştir (1=Kesinlikle katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum, 5=Kesinlikle katılıyorum). Anketlerden yüksek puan almak belirsizlikten kaçınma ve kolektivizmin yüksek olduğunu göstermektedir.

Araştırma kapsamında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin tamamına ulaşılması hedeflenmiş olup, 240 öğrenci anket formunu doldurmuştur. Fakat eksik veya hatalı doldurulan 17 anket değerlendirilmeye alınmamıştır. Verilerin analizinde SPSS 22.0 istatistik paket programı kullanılmış ve frekans analizi, Bağımsız T Testi, Kruskal Wallis Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi, Post Hoc Tukey Testi, Pearson Korelasyon Analizi'nden yararlanılmıştır.

BULGULAR

Katılımcıların sosyodemografik özellikleri Tablo 1'de sunulmuştur. Buna göre katılımcıların 3/4'ünün kadın, %29,6'sının 4. sınıf, tamamının bekar, %86,1'inin 20-24 yaş aralığında, %53,8'inin ailesinin il merkezinde yaşadığı, %35,0'inin gelirinin 331-660 TL arasında, %62,8'inin hanehalkı sayısının 2-5 arasında olduğu, yarısının ailesinin Akdeniz bölgesinde yaşadığı bulunmuştur.

**Kolektivizm Ve Belirsizlikten Kaçınma Davranışı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi:
Üniversite Öğrencileri Örneği**

Tablo 1. Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri

Özellik	n	%	Özellik	n	%
<i>Cinsiyet</i>			<i>Sınıf</i>		
Erkek	57	25,6	1.sınıf	36	16,1
Kadın	166	74,4	2. sınıf	57	25,6
<i>Aile ikamet yeri</i>			3. sınıf	64	28,7
İl	120	53,8	4. sınıf	66	29,6
İlçe	81	36,3	<i>Medeni Durum</i>		
Kasaba	7	3,1	Bekar	223	100,0
Köy	15	6,7	<i>Yaş</i>		
<i>Gelir Durumu</i>			19 ve altı	17	7,6
1-333 TL	76	34,1	20-24	192	86,1
331-660 TL	78	35,0	25 ve üzeri	14	6,3
661-990 TL	31	13,9	<i>Ailenin yaşadığı bölge</i>		
991-1200 TL	19	8,5	Akdeniz	113	50,7
1201 ve üzeri TL	19	8,5	Doğu Anadolu	19	8,5
<i>Hane halkı Sayısı</i>			Karadeniz	4	1,8
1	7	3,1	Güneydoğu Anadolu	50	22,4
2-5	140	62,8	Ege	9	4,0
6-9	65	29,1	Marmara	9	4,0
10 ve üzeri	11	4,9	İç Anadolu	19	8,5
<i>Toplam</i>				223	100,0

Katılımcıların anket sorularına verdikleri yanıtların dağılımı Tablo 2’de görülmektedir. Katılımcıların %35,0’i farklılıklara/değişikliklere karşı tepki göstermediğini, %30,0’u kararsız kaldığını, %35,0’i ise tepki gösterdiğini ifade etmiştir. %38,6’sı risk almaktan hoşlandığını, %21,5’i kararsız kaldığını, %39,9’u ise hoşlanmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin %45,3’ü belirsiz durumlar karşısında kendilerini rahatsız hissettikleri düşüncesine kapılmadıklarını, %25,1’i kararsız kaldığını, %29,6’sı ise belirsizlik karşısında rahatsızlık hissettiklerini ifade etmiştir. %41,3’ü toplumun genel yapısı içerisinde kendisini tedirgin hissetmediğini, %30,5’i kararsız olduğunu, %28,2’si ise tedirgin hissettiğini beyan etmiştir. %35,9’u genelde stres altında olmadığını, %25,1’i kararsız kaldığını, %39,0’u ise genelde stres altında olduğunu hissettiğini ifade etmiştir.

Araştırmaya katılanların %31,0’i toplum çıkarlarının kendi çıkarlarından daha önemli olmadığını, %32,3’ü kararsız olduğunu, %36,7’si ise toplum çıkarlarının daha önemli olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların %14,4’ü genellikle “ben” değil; bulunduğum toplumu içine alan

“biz” duygusuyla hareket ettikleri görüşüne katılmadıklarını, %20,2’si kararsız kaldığını, %65,4’ü ise genellikle “ben” değil; bulunduğum toplumu içine alan “biz” duygusuyla hareket ettiklerini ifade etmiştir.

Tablo 2. Anket Sorularına Verilen Yanıtların Dağılımı

İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ort.	Ss.	
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)			
Belirsizlikten Kaçınma (14,52±3,30)	1. Farklılıklara/ değişikliklere karşı tepki gösteririm.	35(15,7)	43(19,3)	67(30,0)	53(23,8)	25(11,2)	2,96	1,22
	2. Risk almaktan hoşlanmam.	43(19,3)	43(19,3)	48(21,5)	55(24,7)	34(15,2)	2,97	1,35
	3. Belirsiz durumlar karşısında kendimi rahatsız hissederim.	49(22,0)	52(23,3)	56(25,1)	40(17,9)	26(11,7)	2,74	1,30
	4. Toplumun genel yapısı içerisinde kendimi tedirgin hissederim.	30(13,5)	62(27,8)	68(30,5)	40(17,9)	23(10,3)	2,84	1,17
	5. Genelde stres altında olduğumu hissediyorum.	29(13,0)	51(22,9)	56(25,1)	60(26,9)	27(12,1)	3,02	1,22
Kolektivistlik (6,81±1,85)	6. Toplumun çıkarları kendi çıkarlarımdan daha önemlidir.	26(11,7)	43(19,3)	72(32,3)	53(23,7)	29(13,0)	3,07	1,19
	7. Genellikle “ben” değil; bulunduğum toplumu içine alan “biz” duygusuyla hareket ederim.	12(5,4)	20(9,0)	45(20,2)	83(37,2)	63(28,2)	3,74	1,12

Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerine göre belirsizlikten kaçınma ve kolektivistlik anketi puan ortalamaları Tablo 3’de sunulmuştur. Katılımcıların cinsiyetlerine, aile ikamet yerlerine, gelir durumlarına, sınıflarına göre belirsizlikten kaçınma ve kolektivistlik düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

**Kolektivizm Ve Belirsizlikten Kaçınma Davranışı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi:
Üniversite Öğrencileri Örneği**

Tablo 3. Kolektivizm ve Belirsizlikten Kaçınma Düzeyleri ile Sosyodemografik Özelliklerin İlişkisi

	n (%)	Belirsizlikten Kaçınma Puanı		Kolektivizm Puanı	
		Ort±Ss.	p	Ort±Ss.	p
Cinsiyet					
Erkek	57(25,6)	14,00±3,27	0,16*	6,82±1,86	0,95*
Kadın	166(74,4)	14,71±3,30		6,80±1,85	
Aile İkamet Yeri					
İl	120(53,8)	14,33±3,04	0,68**	6,68±1,90	0,36**
İlçe	81(36,3)	14,71±3,61		6,97±1,74	
Kasaba	7(3,1)	14,14±3,71		7,71±2,13	
Köy	15(6,7)	15,26±3,53		6,53±1,84	
Ailenin Yaşadığı Bölge					
Akdeniz	113(50,7)	14,41±3,20	0,11**	6,81±1,95	0,88**
Doğu Anadolu	19(8,5)	14,73±3,52		7,05±1,47	
Karadeniz	4(1,8)	18,00±3,16		6,75±2,50	
Güneydoğu Anadolu	50(22,4)	14,52±3,33		6,62±1,68	
Ege	9(4,0)	12,22±3,52		7,22±1,71	
Marmara	9(4,0)	14,66±3,87		6,33±2,50	
İç Anadolu	19(8,5)	15,31±2,86		7,10±1,69	
Gelir Durumu					
1-333 TL	76(34,1)	14,46±2,82	0,13***	6,80±2,03	0,75***
331-660 TL	78(35,0)	14,17±3,76		7,01±1,80	
661-990 TL	31(13,9)	14,10±3,47		6,61±1,66	
991-1200 TL	19(8,5)	16,10±2,90		6,63±1,67	
1201 ve üzeri TL	19(8,5)	15,36±2,85		6,52±1,80	
Yaş					
19 ve altı	17(7,6)	14,41±3,22	0,005*** p ^α =0,003 (a-b arası)	6,88±2,44	0,63***
20-24 ^a	192(86,1)	14,73±3,26		6,83±1,79	
25 ve üzeri ^b	14(6,3)	11,78±2,91		6,35±1,86	
Hane halkı sayısı					
1	7(3,1)	16,14±2,85	0,44**	6,57±2,22	0,49**
2-5	140(62,8)	14,56±3,26		6,85±1,85	
6-9	65(29,1)	14,44±3,50		6,89±1,79	
10 ve üzeri	11(4,9)	13,54±2,80		6,00±1,89	
Sınıf					
1. sınıf	36(16,1)	14,63±3,06	0,96***	6,55±1,88	0,84***
2. sınıf	57(25,6)	14,64±2,88		6,84±1,87	
3. sınıf	64(28,7)	14,35±3,46		6,87±1,82	
4. sınıf	66(29,6)	14,53±3,66		6,86±1,86	

* Bağımsız T-Testi, ** Kruskal Wallis Testi, ***Tek Yönlü Varyans Analizi, &Post Hoc Tukey Testi

Katılımcıların ailelerinin yaşadıkları coğrafi bölgeler açısından Karadenizlilerin belirsizlikten kaçınan en yüksek grup, Egelilerin ise belirsizlikten kaçınmayan en yüksek grup olduğu bulunmuştur. Gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur ($p=0,11$). Ayrıca Egelilerin kolektivist düşünen en yüksek grup, Marmaralıların ise bireysel düşünen en yüksek grup olduğu bulunmuş olup aradaki fark anlamlı değildir ($p=0,88$).

Hane halkı sayısı açısından bakıldığında, aile bireylerinin sayısı arttıkça belirsizlikten kaçınma azalmakta olup anlamlı değildir ($p=0,44$). Kolektivizm açısından 10 kişiye kadar olan ailelerde kolektivist düşüncede artış görülürken, 10 ve üzeri kişiden oluşan ailelerde bireyselliğin daha yoğun olduğu bulunmuş olup istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur ($p=0,49$).

Yaş grupları açısından katılımcıların belirsizlikten kaçınma düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p=0,005$). Yapılan analizlerde farkın 20-24 yaş grubu ile 25 ve üzeri yaş grubu arasında olduğu, 25 ve üzeri yaş grubunun belirsizlikten daha az kaçındıkları bulunmuştur ($p=0,003$). Ayrıca yaş ilerledikçe kolektivist düşüncenin azalarak bireyselliğin ön plana çıktığı görülmekte olup istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p=0,63$).

Belirsizlikten kaçınma ve kolektivizm düzeyi arasındaki korelasyon Tablo 4’de gösterilmektedir. Buna göre belirsizlikten kaçınma ve kolektivizm arasında pozitif yönde, zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir ilişkinin olduğu bulunmuştur.

Tablo 4. Kolektivizm ve Belirsizlikten Kaçınma Düzeyleri Arasındaki Korelasyon

Değişkenler	n	r	p*
Belirsizlikten Kaçınma	223	0,07	0,25
Kolektivizm			

* Pearson Korelasyon Analizi

TARTIŞMA VE SONUÇ

Tanımlayıcı nitelikteki bu çalışma ile Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi’nde öğrenim görmekte olan öğrencilerde kolektivizm ile belirsizlikten kaçınma davranışı arasındaki ilişkinin ve sosyodemografik özelliklere göre bu değişkenlerin farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin kolektivizm ve belirsizlikten kaçınma düzeylerinin ortalamasının üzerinde olduğu bulunmuştur. Oktuğ ve Özden (2013), Eser ve Ertugay (2013) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde, Kırkbeşoğlu ve Tüzün (2009) sigorta sektöründe çalışanlarda yapılan çalışmalarda da kolektivizmin ortalamasının üzerinde olduğu bulunmuştur. Korkut ve Keskin (2015) tarafından üniversite öğrencilerinde yapılan çalışmada da belirsizlikten kaçınmanın ortalamasının üzerinde olduğu bulunmuştur. Arıkan ve arkadaşları (2011) tarafından Türkiye, Kanada ve Kosova’da üniversite öğrencileri üzerine yapılan karşılaştırmalı çalışmada ise Kanadalı öğrencilerin Türk ve Kosovalı öğrencilere göre belirsizlik durumlarında risk alma davranışının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Penpece tarafından (2006) araştırmamızla aynı üniversitede uygulanan çalışmada da kolektivizm ve belirsizlikten kaçınma düzeyinin

ortalamanın üzerinde olduğu bulunmuştur. Araştırmamızın sonuçları diğer araştırmalarla benzerlik göstermektedir.

Eser ve Ertugay (2013) tarafından yapılan çalışmada cinsiyet ve gelir düzeyine göre kolektivizm düzeyinde anlamlı fark olduğu, erkeklerin kadınlara göre, geliri az olanların yüksek olanlara göre daha kolektivist oldukları bulunmuştur. Bizim çalışmamızda ise bu sosyodemografik özelliklere göre kolektivizm düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Çalışmamızda cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında, kadınların erkeklere göre belirsizlikten kaçınma düzeyinin daha yüksek olduğu bulunmuş olup anlamlı değildir. Korkut ve Keskin (2015), Arıkan ve arkadaşları (2011) ile Macit (2010) tarafından yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar bulunmuştur. Kadınların fiziksel ve ruhsal yapılarının belirsizliklere karşı hassas olmalarında etkili olduğu değerlendirilmektedir.

Katılımcıların sınıflarına göre belirsizlikten kaçınma ve kolektivizm düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçlar, Korkut ve Keskin (2015) tarafından yapılan araştırma sonuçları ile benzerlik taşımaktadır.

Çalışmamızda yaşa göre belirsizlikten kaçınma düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Farkın 20-24 yaş grubu ile 25 ve üzeri yaş grubu arasında olduğu, 25 ve üzeri yaştakilerin belirsizlikten daha az kaçındıkları görülmüştür. Yaşın ilerlemesi ile beraber hayat tecrübesinin de etkisi ile bireylerin yaşamlarında daha fazla risk aldıkları düşünülmektedir.

Sonuç olarak ülkelerin sağlık sistemlerini, bireylerin sağlık davranışlarını etkileyen ve araştırmamızda ele alınan kolektivizm ve belirsizlikten kaçınma davranışlarının; çalışmanın uygulandığı üniversite öğrencilerinde ortalamanın üzerinde olduğu ve aralarında aynı yönde, zayıf ve istatistiksel olarak anlamlı olmayan ilişkinin olduğu bulunmuştur. Araştırmanın daha geniş bir örneklem grubunda, farklı sosyodemografik ve kültürel özellikleri de içerecek şekilde yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Altay, Hüseyin (2004). Güç Mesafesi, Erkeklik-Dişilik ve Belirsizlikten Kaçınma Özellikleri ile Başarı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(1):301-321.
- Arıkan, Gülay; Tacoğlu, Tuğça ve Erdoğan, Seçil (2011). Ankara, Toronto ve Priştina'daki Üniversite Öğrencilerinin Risk Alma Davranışları Açısından Karşılaştırılması. Bilig, 56:1-24.
- Azizoğlu, Reha Onur (2011). Kültürün Örgütsel İletişim Üzerine Etkisi: İki Farklı Ülkede Faaliyet Gösteren İki İşletme Arasında Karşılaştırmalı Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Ankara.
- Çaloğlu, Dila Özge (2014). Örgütsel Sessizlik ve Kültürel Değişkenler Üzerine Ampirik Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İnsan Kaynakları Yönetimi, Ankara.

- Çarıkçı, İlker Hüseyin ve Koyuncu, Osman (2010). Bireyci-Toplumcu Kültür ve Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(3):1-18.
- Doğan, Binali (2007). Örgüt Kültürü. İstanbul: Beta Basın Yayım Dağıtım.
- Dursun, İbrahim Taha (2013). Örgüt Kültürü ve Strateji İlişkisi: Hofstede'nin Boyutları Açısından Bir Değerlendirme. Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 1(4):43-56.
- Erkenekli, Mehmet (2013). Toplumsal Kültür, Örgütsel Davranış. Editörler: Ünsal Sığırı ve Sait Gürbüz İstanbul: Beta Basım.
- Eser, Hamza Bahadır ve Ertugay, Fatih (2013). Bireycilik-Toplulukçuluk Değerleri ile Algılanan Siyasal Öz Yeterlilik Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Örneği, 14(1):221-244.
- Hobbes, Thomas (2012). Leviathan. Çev. Semih Lim. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Hofstede, Geert (1984). The Cultural Relativity Of The Quality Of Life Concept. Academy of Management Review, 9:389-398.
- Hofstede, Geert (1991). Cultures and Organizations: Software of the mind. New York: McGraw Hill.
- Husted, Bryan W. (1999). Wealth, Culture and Corruption. Journal of International Business Studies, 30:339-359.
- Kağıtçıbaşı, Çiğdem (2005). Autonomy and Relatedness in Cultural Context: Implications for Self and Family. Journal of Cross-Cultural Psychology, 36(4): 403-422.
- Kırkbeşoğlu, Erdem ve Tüzün, İpek Kalemci (2009). Bireycilik-Toplulukçuluk İkileminde Mesleki Özdeşleşme ve Örgütsel Özdeşleşme Ayrımı. Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 1(1):1-8.
- Korkut, Ali ve Keskin, İsmail (2015). A Comparative Analysis Regarding Uncertainty Avoidance of Pre-Service Teachers. Electronic International Journal of Education, 1(2):31-57.
- Macit, Gamze (2010). İletişim Tarzları Üzerinde Kültürel Değerlerin Etkisi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Oktuğ, Zeynep ve Özden, Melis Seray (2013). Birreycilik/Toplulukçuluk ile Bireysel Yenilikçilik Eğilimi Arasındaki İlişkide İçsel Motivasyonun Biçimlendirici Rolü. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14(2):1-22.
- Öğüt, Adem ve Kocabacak, Ayşe (2008). Küreselleşme Sürecinde Türk İş Kültüründe Yaşanan Dönüşümün Boyutları. Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 23:145-170.
- Penpece, Dilek (2006). Tüketici Davranışlarını Etkileyen Etmenler: Kültürün Tüketici Davranışları Üzerindeki Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Kahramanmaraş.

- Roberts, Brent W. ve Helson, Ravenna (1997). Changes in Culture, Changes in Personality: The Influence of Individualism in A Longitudinal Study of Women. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(3): 641-651.
- Seçer, Barış ve Çınar, Efe (2011). Bireycilik ve Yeni Kariyer Yönelimleri. *Yönetim ve Ekonomi*, 18(2):49-62.
- Seidler, Victor J. (1986). *Kant, Respect and Injustice*. London: Routledge.
- Sıgır, Ünsal ve Tıgılı, Mehmet (2006). Hofstede'nin Belirsizlikten Kaçınma Kültürel Boyutunun Yönetimsel-Örgütsel Süreçlere ve Pazarlama Açısından Tüketici Davranışlarına Etkisi. *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi*, 21(1):327-247.
- Sönmez, Burçak ve Adiller, Selda (2015). Kadınların Çalışmalarına Yönelik Tutumlar: Türkiye ve Makedonya Örnekleminin Karşılaştırılması. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 3(6):1-27.
- Şekerli, Eyüp Bayram ve Gerede, Ender (2011). Kültürün EKY'ye Etkileri ve Türk Pilotların Hofstede Kültür Boyutları Açısından Durumları. *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 13(1):17-38.
- Teoh, Hai Yap ve Foo, See Liang (1997). Moderating Effects of Tolerance for Ambiguity and Risk-Taking Propensity on The Conflict-Perceived Performance Relationship: Evidence From Singaporean Entrepreneurs. *Journal of Business Venturing*, 12(1):67-81.
- Türk Dil Kurumu (2016). *Genel Türkçe Sözlük*. (Erişim Tarihi: 10.01.2016).
- Triandis, Harry C. (1995). *Individualism and Collectivism*. Boulder, CO: Westview Press.
- Triandis, Harry C. ve Suh, Eunok M. (2002). Influences on Personality. *Annual Review of Psychology*, 53: 133-160.
- Tosunoğlu, Büşra ve Yeşilçelebi, Gül (2016). Kültürün İç Denetim üzerindeki Etkisinin Muhasebe Meslek Mensupları Açısından Değerlendirilmesi. *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 2(1):73-87.
- Yeloğlu, Hakkı Okan (2011). Türk Toplumsal Kültürünün Örgüt Yapılarına Olan Etkilerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma. *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2(4):153-170.
- Yeşil, Salih (2012). Türkiye'nin Ulusal Kültürel Özellikleri ve Yenilikçilik Potansiyeli Arasındaki İlişki Açısından Bir Değerlendirme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(17):33-62.

EXTENDED ABSTRACT

Healthcare systems of countries and health behaviours of individuals vary according to the characteristics of the society in which the individual lives. In this study, it is aimed to investigate the relationship between collectivism and behaviour of avoiding uncertainty and whether these variables vary according to socio-demographic attributes. It is a descriptive study. Survey method is used to collect data. In the first part of the survey form, there are 8 questions related to socio-demographic attributes prepared by the researchers. In the second part, two surveys were used; the avoiding uncertainty survey consisting of 5 questions which was

developed by Penpece (2006) based on the Cultural Dimensions Theory of Hofstede (1984) and the collectivism survey consisting of 2 questions. Within the scope of this study, 223 students studying in Faculty of Economics and Administrative Sciences at Kahramanmaraş Sütçü İmam University were contacted. SPSS 22.0 Software Package was used to analyse the data and frequency analysis, Independent T Test, Kruskal Wallis Test, One-way analysis of variance, Post Hoc Tukey Test and Pearson Correlation Analysis were used. It was found that approximately 75.0% of the participants were female, 29.6% were senior students, all of the participants were single, 86.1% were aged 20-24, parents of 53.8% were living in city centres, 35.0% had an income between TRY 331 and TRY 660, 62.8% had a family consisting of 2-5 people and half of the participants had a family living in the Mediterranean Region. It was found that avoiding uncertainty and collectivism levels of the participants were above average. Among socio-demographic attributes, a statistically significant difference was found in behaviour of avoiding uncertainty according to age. It was determined that participants who are over 25 years of age had a lower level of avoiding uncertainty compared to the participants in 20-24 age group. A linear, weak and insignificant relation was found between collectivism and avoiding uncertainty.